

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА ТЮТЮНОПУШЕНЕТО В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ 2011-2015 Г.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

№ по ред	Дейност	Изпълнители	Срок	Резултати/Индикатори
1	2	3	4	5
1.	Изграждане на структури за управление и координиране на дейностите по ограничаване на тютюнопушенето и по изпълнение на програмата			
1.1.	Сформиране на Програмен съвет с широко участие на представители на държавни, неправителствени и стопански организации за непосредствено оперативното ръководство на програмата на национално ниво.	МЗ	2011	Сформиран ПС. Издадена заповед на министъра на здравеопазването.
1.2.	Разработване и приемане на текст към нормативен акт, с който се въвеждат изискванията на чл. 5.3. от РККТ за прозрачност на действията, обвързващи държавните и общински ведомства и организации с тютюневата индустрия.	МС, МЗ	2011	Приет и действащ текст към нормативен акт, отнасящ се до всички държавни ведомства и организации.
1.3.	Изработване на лого на НПOT и плакети за награждаване на отличили се в областта на ограничаване на тютюнопушенето.	МЗ	2011	Изработено лого и плакети.
1.4.	Наемане срещу заплащане със средства на програмата на технически сътрудници за реализация на дейности по програмата.	МЗ	текущ	Назначени лица на граждански договор.
2.	Прилагане на ценови, данъчни и други мерки за намаляване на търсенето на тютюневите изделия.			
2.1.	Запазване на високи ценови равнища на тютюневите изделия чрез прилагане на данъчна политика, водеща до увеличаване размера на акцизните ставки на тютюневите изделия. Повишаване на контрола върху нелегалната търговия с тютюневи изделия	МФ	Текущ	Намалено потребление на тютюневи изделия. Увеличени цени на тютюневите изделия.
2.2.	Въвеждане на законодателство за забрана на продажбата на тютюневи изделия чрез услугите на информационното общество, спонсорството на социални дейности от лица, чийто основен предмет на дейност е производството или търговията с тютюн и тютюневи изделия, както и използването на търговските техники „разширяване на фирмено наименование” или „присъединяване към фирмено наименование”.	МИЕТ, МЗ	2012	Въведени законодателни текстове.
3.	Разработване на пакет от дейности за ограничаване на пасивното тютюнопушене			
3.1.	Подготовка на законодателство за пълна забрана на тютюнопушене на закрити обществени места	МЗ	2012	Влезли в сила променени текстове на Закона за здравето.
3.2.	Обявяване на резултатите от проверките по Закона за здравето и Наредбата за условията и реда, при които се допуска тютюнопушене в закрити обществени места и в сградите с обособени работни места чрез средствата за масово осведомяване и интернет страницата на програмата. Сътрудничество при	МЗ, РЗИ	текущ	Намален брой на констатираните нарушения и повсеместно спазване на Наредбата. Обявяване на тримесечие резултатите от проверките на www.aznepusha.bg .

	осъществяване на контрола с НПО на доброволни начала и награждаване на отличилите се.			
3.3.	Периодично организиране на работни срещи за съгласуване на действията между контролните органи по спазване на законодателството за ограничаване на тютюнопушенето.	МЗ, МВР, ГДПБС, МИЕТ, МФ, Агенция „Митници”, МТСП, ГИТ, Общински инспекторати	текущ	Еднократно провеждане на работна среща всяка година. Подобрени показатели при отчитане на резултатите по контрола за ограничаване на тютюнопушенето.
3.4.	Провеждане на консултации със социалните партньори във връзка с формиране на социално отговорно поведение на работодателите за осигуряване на свободна от тютюнев дим работна среда.	МЗ, МТСП, социални партньори	2012 г.	Брой проведени консултации. Брой реализирани добри социално отговорни практики.
3.5.	Провеждане на медийни кампании за ползите от забрана на тютюнопушенето на закрити обществени места.	МЗ	текущ	Мнозинството от населението да подкрепя забраната на тютюнопушенето на закритите обществени места.
3.6.	Поддържане на on line връзка чрез страницата на програмата за отчитане мнението на населението по въвеждане на пълната забрана на тютюнопушенето на закритите обществени и работни места.	МЗ	текущ	Брой изразени позиции на страницата на програмата за въвеждане на пълната забрана.
3.7.	Публикуване на интернет страницата на НПОТ на текстовете от нормативните актове за улеснение на подаващите жалби до Комисията за защита от дискриминация и Омбудсмана на България за случаите на нарушаване правата на непушачите.	МЗ, КЗД, Омбудсман	2011	Публикувана процедура на интернет страницата на програмата.
4.	Въвеждане на забрана за пряка и непряка реклама и промоция на тютюневи изделия			
4.1.	Въвеждане в законодателството на забрана на всички форми на пряка и непряка реклама на тютюневи изделия и тютюнопушене.	МИЕТ, МЗ	2013	Въведена забрана на рекламата на тютюневи изделия и тютюнопушене.
4.2.	Въвеждане в законодателството на забрана за употребата на преки и косвени стимули от страна на производители и търговци, които насърчават закупуването на тютюневи изделия от населението на територията на страната.	МИЕТ, МЗ	2013	Въведена забрана за употреба на преки и косвени стимули за насърчаване закупуването на тютюневи изделия.
4.3.	Регламентиране забраната за излагане на тютюневите изделия или тяхно изображение в местата за продажба на дребно.	МИЕТ, МЗ	2013	Включени текстове в Закона за тютюна и тютюневите изделия.
4.4.	Регламентиране изискването тютюневата индустрия да предоставя информация за разходите, които прави за реклама, промоция и спонсорство, съгласно Ръководните принципи по чл. 13 на РККТ.	МС, МИЕТ, МЗ	текущ	Наличие на документ, изискващ изпълняване на изискването. Публикувана на интернет страницата на Програмата информация за разходите на тютюневата индустрия за реклама, промоция и спонсорство.
4.5.	Постигане договореност с филмовата и телевизионна индустрия за ограничаване тютюнопушенето в българските игрални и телевизионни филми и предавания и въвеждането на задължителна реклама против тютюнопушенето преди и след излъчването на съответната продукция, съгласно Ръководните принципи по чл. 13 на РККТ.	МК, МЗ	2013	Сключено споразумение. Излъчени реклами против тютюнопушенето преди и след излъчването на съответната продукция.

5.	Осигуряване на възможности за обучение, комуникация и обществена информираност за вредата от тютюнопушенето и начините за преодоляване на тютюневата зависимост			
5.1.	Поддържане и развитие на интернет страница на програмата www.aznepusha.bg .	МЗ	текущ	Поддържана и развивана интернет страница на програмата.
5.2.	Разработване на училищни политики за ограничаване на тютюнопушенето сред учениците.	МОМН, МЗ	текущ	Реализирани училищни политики за ограничаване на тютюнопушенето. Намалено ниво на разпространение на тютюнопушенето сред учениците.
5.3.	Разработване и разпространение на образователни материали за учители и ученици.	МЗ, НЦООЗ, МОМН	текущ	Разработени образователни материали.
5.4.	Осигуряване на възможности за допълнителна квалификация на педагогически съветници, училищни психолози и учители за работа сред учениците по проблемите на тютюнопушенето.	МЗ, НЦООЗ, МОМН	текущ	Брой обучени преподаватели.
5.5.	Обучение на ученици за прилагане на подхода „Връстници учат връстници“	МЗ, НЦООЗ, МОМН	текущ	Брой училища, които прилагат подхода „Връстници учат връстници“ в училищните програми за здравно образование.
5.6.	Разработване на образователни материали за детските учители, родителите и децата в детските градини.	МЗ, НЦООЗ	2012	Разработени образователни материали за детските учители и децата в детските градини.
5.7.	Разработване на здравно-образователни програми и прилагане на методи за отказване от тютюнопушенето сред студентите и военнослужещите в българската армия.	МЗ, МО, НЦООЗ, Висши училища	2011	Разработени и приложени здравно-образователни програми и методи за отказване на тютюнопушенето от студентите и военно служещите и намалено тютюнопушене сред тях.
5.8.	Провеждане на курсове за медицински специалисти по прилагане на методи за отказване от тютюнопушенето, които са доброволци. Разработване и отпечатване на ръководства, създаване на учебни видеофилми и други материали за методическо подпомагане и снабдяването им с информационни материали за ограничаване на тютюнопушенето.	МЗ, НЦООЗ, РЗИ	текущ	Брой проведени обучения. Разработени и издадени материали. Брой регионални групи от действащи медицински специалисти, включително лекари-пенсионери. Брой информирани и консултирани граждани за вредите от тютюнопушенето. Намалено тютюнопушене сред медицинските специалисти и техните пациенти.
5.9.	Въвеждане в учебната програма на студентите по медицина, дентална медицина и фармация на модул по желание за консултиране по проблемите на тютюнопушенето и за отказване от тютюнопушене.	МЗ, МУ	2013	Включени занятия в обучението за студенти в МУ. Намалено тютюнопушене сред студентите.
5.10.	Разработване на ефективни образователни програми за населението с цел предотвратяване на пропушването, за здравните рискове в резултат на тютюнопушенето и излагането на въздействие на тютюневия дим, за предимствата от прекратяване на тютюнопушенето и воденето на здравословен начин на живот, преимуществено сред работещите в образователните институции, в лечебните заведения, в местата за спорт, сред социални работници, специалисти от медиите,	МЗ, НЦООЗ, РЗИ	текущ	Създадени програми и проведено проучване за установяване на ефективността им. Проведено обучение за всяка една от посочените целеви групи. Снизено равнище на тютюнопушене сред населението.

	лица, вземащи решения и сред други целеви групи от населението.			
5.11.	Провеждане на кампании за информиране на населението и особено на децата, младежите и уязвимите групи за: - рисковете за здравето при тютюнопушене; - развитието на зависимост; - медицинската и социалната цена на консумацията на тютюневи изделия; - опасностите от излагането на цигарен дим; - ползата от прекратяване на пушенето и живот без цигарен дим.	МЗ, НЦООЗ, РЗИ	текущ	Провеждани целогодишни кампании. Брой кампании за отделни целеви групи. Намалено разпространение на тютюнопушенето сред населението.
5.12.	Създаване и излъчване на филми, аудио и видео клипове за вредата от тютюнопушенето; разработване, отпечатване и разпространение на печатни материали (постери, книги, брошури, дипляни), компютърни игри, дискове с информационни и обучителни материали, предназначени за различни целеви групи, превод и разпространение на чуждестранни материали, организиране на конкурси и изложби.	МЗ, НЦООЗ	текущ	Реализирани кампании за информиране на населението, издадени печатни материали, излъчени телевизионни клипове и филми. Разработен и излъчен поне един документален филм годишно.
5.13.	Провеждане на семинари с журналисти на централно и областно ниво за предоставяне на актуална информация за здравно-социалните и икономически вреди от тютюнопушенето.	МЗ, НЦООЗ, РЗИ	текущ	Увеличен брой журналисти и материали, публикувани по темата за вредата от тютюнопушенето. Брой проведени семинари и участвали журналисти. Брой публикации в национални и регионални медии.
5.14.	Учредяване и връчване на годишни награди на медии и журналисти с най-активно участие в борбата с тютюнопушенето, както и на собственици на заведения за хранене и развлечения и предприятия, предлагащи най-добри услуги и условия за работа в среда, свободна от тютюнев дим.	МЗ	текущ	Брой журналисти и материали, включени в конкурса. Брой собственици на заведения и предприятия, включени в конкурса.
5.15.	Финансиране на конкурсен принцип разработването и реализацията на здравно-образователни проекти на НПО, училища, младежки клубове, РЗИ, лечебни и здравни заведения и др. за превенция на тютюнопушенето.	МЗ	текущ	Проведени ежегодни конкурси. Подобро качество на проектите. Брой на участниците в конкурсите.
5.16.	Широко разгласяване дейността на кабинетите за отказване от тютюнопушенето към РЗИ, оборудването им със съвременни аудиовизуални средства, апарати за измерване на въглероден монооксид (СО) в издишан въздух и спирометри.	МЗ, РЗИ	текущ	Брой проведени консултации в кабинетите. Брой отказали се от тютюнопушене клиенти. Брой закупени съвременни аудиовизуални средства, апарати за СО и спирометри.
5.17.	Подпомагане разкриването на кабинети за консултиране отказването от тютюнопушене към лечебни заведения за извънболнична помощ, МБАЛ, специализирани болници за лечение на белодробни болести, онкологични болести, сърдечносъдови болести, наркомании, центрове за психично здраве, медицински центрове, комплексни онкологични центрове и др.	МЗ, лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ	текущ	Увеличен брой на ползвалите кабинетите и повишена ефективност от работата им. Брой разкрити кабинети.
5.18.	Развитие на „Национална мрежа от болници без тютюнев дим” в рамките на „Европейската мрежа на болниците без тютюнев дим” (ENSH).	МЗ, НЦООЗ, МБАЛ, РЗИ	текущ	Създадена национална мрежа. Въведени критерии за болнична политика за контрол върху тютюнопушенето.
6.	Регулиране на съдържанието на тютюневите изделия и етикетиранието им при спазване изискванията на нормативните актове			
6.1.	Въвеждане на законодателство за забрана на допълнителните съставки за подобряване на вкуса и аромата на тютюневите изделия, увеличаващи	МИЕТ, МЗХ, МЗ	2012	Изработени законодателни текстове.

	атрактивността им, без които е възможно производството на тютюневи изделия.			
6.2.	Стриктно спазване на изискването за представяне пред обществеността на ясна и недвусмислена информация относно съдържанието и емисиите на тютюневите изделия, токсичния им ефект, характеристиките на техния дизайн, водещи до зависимост от определени съставки и до атрактивност на тютюневите изделия.	МЗХ, ИТТИ	текущ	Публикувана он-лайн информация за обществеността на интернет страница на ИТТИ.
6.3.	Провеждане контрол на съдържанието и емисиите на тютюневи изделия и процедиране съгласно изискванията на Закона за тютюна и тютюневите изделия. Обявяване на интернет страницата на КЗП на наложените санкции и предприети мерки. Изпитване на проби от тютюневи изделия в лабораториите на ИТТИ, както и в такива на страни-членки на ЕС.	МИЕТ, КЗП МЗХ, ИТТИ	текущ	Ефективен контрол и прозрачност на резултатите.
6.4.	Оборудване на лабораторен комплекс към Института по тютюна и тютюневите изделия със съвременна апаратура за прецизно измерване съдържанието на вредни вещества в тютюневите изделия. Внедряване на добрите практики, използвани в страните на ЕС.	МЗХ, ИТТИ	текущ	Оборудвани лаборатории, осигуряващи възможност за измервания по регламентираните стандарти.
6.5.	Участие в приоритетните междулабораторни дейности на СЗО за валидиране на методи за измерване на вредни вещества и емисии в тютюна и тютюневите изделия.	МЗХ, ИТТИ	текущ	Брой валидирани методи за измерване на вредни вещества и емисии в тютюна и тютюневите изделия в резултат на участие в приоритетните междулабораторни дейности на СЗО.
6.6.	Въвеждане на Решение 2003/641/ЕС за употребата на здравни предупредителни илюстрации върху опаковките на тютюневите изделия като средство за предупреждение за рисковете за здравето.	МИЕТ, МЗ	2011	Променено ПМС № 184 от 2004 г. и въведени здравни предупредителни илюстрации върху опаковките на тютюневите изделия.
7.	Ограничаване на незаконната търговия с тютюневи изделия			
7.1.	Провеждане на редовен контрол в търговската мрежа в страната за установяване наличие на тютюневи изделия без бандерол, с неистински или подправен бандерол или с бандерол с изтекъл срок на валидност. Сътрудничество при осъществяване на контрола с НПО на доброволни начала.	МФ, Агенция „Митници”, МВР, МИЕТ	текущ	Ефективно приложен превантивен контрол с оглед предотвратяване на нарушенията на действащото законодателство.
7.2.	Извършване на проверки на цялостното движение на акцизни стоки в зоните на гранично-пропускателните пунктове и на цялата територията на цялата страна.	Агенция „Митници”	текущ	Ефикасна дейност по разкриване на нарушения на релевантното законодателство и съответно налагане на законоустановените санкции.
7.3.	Активизиране участието в съвместни операции с чужди митнически администрации и международни организации.	Агенция „Митници”	текущ	Обмен на информация за движението на акцизни стоки и анализ на легалния търговски поток и на тенденциите при извършването на нарушения с този вид стоки.
7.4.	Ограничаване на контрабандния внос и нелегалната търговия с тютюневи изделия, включително предотвратяване трансграничната търговия с фалшиви тютюневи изделия.	Агенция „Митници”	текущ	Ефикасна дейност по задържане и изземване на тютюневи изделия, включително чрез провеждане на международни операции с участие на

				европейските страни.
7.5.	Подобряване на сътрудничеството с търговския сектор с оглед получаване информация за параметрите и развитието на пазара на тютюневи изделия, както и за възможни нарушения на действащото законодателство с този вид стоки.	Агенция „Митници”	текущ	Сключени меморандуми за разбирателство с производители и търговски оператори на акцизни стоки и ефикасното им прилагане.
8.	Ограничаване достъпа на младите хора до тютюневите изделия			
8.1.	Въвеждане в Закона за храните и в други нормативни актове на текстове относно забраната за производството и продажбата на сладкарски изделия, закуски, играчки и всякакъв друг вид предмети под формата на тютюневи изделия.	МЗ, МИЕТ, МЗХ, КЗП	2012	Приети текстове в съответните нормативни актове и спазването им, установено при текущия контрол от страна на КЗП и органите на държавния здравен контрол.
8.2.	Регламентиране изискването за продажба на тютюневи изделия само в специализирани магазини.	МИЕТ, МЗ	2014	Въведен текст в Закона за тютюна и тютюневите изделия.
8.3.	Непрекъснат и ефективен контрол на продажбата на тютюневи изделия на малолетни и непълнолетни. Обявяване на резултатите от проверките, наложените санкции и предприети мерки на интернет страницата на КЗП.	КЗП	текущ	Ограничен достъп на малолетни и непълнолетни лица до тютюневи изделия. Брой и размер на наложените санкции за продажби на тютюневи изделия на малолетни и непълнолетни, обявени на интернет страницата на КЗП.
9.	Провеждане на изследователска дейност върху тютюневите изделия, наблюдение, контрол и обмен на информация			
9.1.	Провеждане на системна изследователска дейност, свързана с: - определящите фактори и последиците от тютюнопушенето; - излагане на въздействието на тютюневия дим, главна димна струя, странична димна струя и обкръжаващия поток; - редуциране на вредните вещества в тютюна и тютюневия дим; - въвеждането на алтернативни на тютюна култури; - риска за здравето на децата, които участват в процеса на отглеждане и обработка на суров тютюн.	МЗ, НЦООЗ, МЗХ, ИТТИ	текущ	Брой проведени изследвания.
9.2.	Осъществяване на активен и редовен обмен с други държави на информацията, получена при изследователската дейност.	МЗ, НЦООЗ, МЗХ, ИТТИ	текущ	Изпратена в срок информация. Разпространена информация до всички партньори, участващи в процеса на ограничаване на тютюнопушенето.
10.	Осъществяване на мониторинг, оценка и отчетност на употребата на тютюн и политиките за контрол на тютюнопушенето			
10.1.	Провеждане проучвания за:	МЗ, НСИ, НЦООЗ, НЦЗИ, РЗИ	всяко тримесечие	Брой проведени проучвания и оповестени резултати.
10.2.	потреблението на тютюневите изделия;			
10.3.	разпространение на тютюнопушенето сред различни групи от населението;			
10.4.	определяне честотата и динамиката на заболяемостта и смъртността от заболявания, свързани с тютюнопушенето;			
10.5.	разходи на системата на здравеопазването за лечение на заболявания, свързани с тютюнопушенето;			
			2011, 2015	
			2013	
			2012	

10.6.	икономически последиствия от тютюнопушенето;		2013	
10.7.	нагласите на населението за въвеждане на пълна забрана на тютюнопушенето на закрити обществени места.		2012	
10.8.	Разпространяване на получената информация от проучванията и друга текуща информация до лидерите на обществени организации, институциите, партньори по програмата, медиите, медицинските специалисти, учители и преподаватели, работодатели и др., както и чрез интернет страниците на МЗ, КЗП и програмата.	МЗ, НЦООЗ, КЗП	текущ	Издадени и разпространени доклади от проучванията и други информационни материали.
10.9.	Своевременно изготвяне на докладите, посочени в чл. 21 на РККТ.	МЗ	текущ	Изготвени и предадени в срок доклади.
11.	Поддържане на ефективно международно сътрудничество и взаимопомощ			
11.1.	Активно сътрудничество със Световната здравна организация при разработването на общи насоки или процедури, определящи събирането, анализа и разпространението на информация, свързана с контрола на тютюна.	МЗ, НЦООЗ, НСИ	текущ	Активно участие във форуми на СЗО.
11.2.	Активно сътрудничество с компетентните международни организации за създаване и поддържане на глобална система за контрол за редовно събиране и разпространение на информация за производството и обработката на тютюн и за дейността на тютюневата промишленост, които имат влияние върху националните дейности за контрол върху тютюна.	МЗХ, МИЕТ, ИТТИ	текущ	Участие в срещи, конференции и други събития, организирани от международни организации.
11.3.	Участие в международни прояви и обучения, организирани с цел подпомагане на разработването, обмена и придобиването на технологии, познания, умения, капацитет и експертиза, свързани с контрола върху тютюна.	МЗ, НЦООЗ, МИЕТ, МЗХ, ИТТИ	текущ	Участия в международни прояви и обучения.
11.4.	Използване на всички възможности, които предоставят Европейската комисия, Световната здравна организация или други организации за оказване на съдействие при разработването на нормативни актове и технически програми, включително и на такива за предотвратяване на започването, насърчаване на спирането и защита от излагане на въздействието на тютюневия дим.	МЗ, НЦООЗ	текущ	Активно участие в заседанията на комитети и комисии на ЕК и Регионалния офис на СЗО при разработването на документи в съответните области.
11.5.	Активно търсене и използване на възможностите за оказване на подходящо съдействие на занимаващите се с отглеждане на тютюн за разработване на подходящи алтернативни начини на препитание по икономически приложим начин.	МЗХ	текущ	Осъществено взаимодействие с международни организации.
11.6.	Участие при разработване на международно ниво на методите за контрол на тютюна, включително и лечение на зависимостта от никотина и прилагането им в страната.	МЗ, НЦООЗ, МЗХ, ИТТИ	текущ	Активно участие в заседания на работни групи при разработване на методите за контрол на тютюна.